Iuliana Vîrlan[*]
Mihai Cernencu[**]

RACORDAREA SERVICIULUI DIPLOMATIC AL RM ÎN PROCESUL DE INTEGRARE EUROPEANĂ

CZU: 327(478):061.1 UE **DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.12759094**

Abstract

The purpose of this article is to present the impact of international events on how to quickly influence the ability of the diplomatic service to act at the national and international level. Therefore, political, economic, cultural and social cooperation has a great impact on the current situation, contributing to constructive relations between the leaders of the states and also having a really good perspective on establishing the world order.

For this reason, this article is determined by the connection of the diplomatic service of the Republic of Moldova in the process of European integration, but also the measures it undertakes in the process of countering the threats to the security of the state, as well as the measures regarding regional security.

Keywords: *European Integration, diplomatic service, European Union, Republic of Moldova, European Political Community.*

Politica externă a Republicii Moldova pe plan internațional începe să se profileze odată *Declaraţia de Independență* din 27 august 1991şi recunoaşterea ca subiect al relațiilor internaționale. De la proclamarea independenței, serviciul diplomatic a trecut printr-un proces complex marcat prin mai multe acțiuni: promovarea politicii externe şi a relațiilor comerciale şi economice externe în particular; reprezentarea şi apărarea pe plan extern a intereselor naționale ale Republicii Moldova; realizarea drepturilor suverane ale Republicii Moldova în relațiile internaționale; protejarea drepturilor şi intereselor naționale ale Republicii Moldova, ale cetățenilor şi persoanelor ei fizice şi juridice, potrivit practicii internaționale şi în limitele admise de normele şi principiile dreptului internațional; promovarea relațiilor bilaterale şi multilaterale în domeniile vieții politice, economice, comerciale, culturale, ştiințifice ale Republici Moldova cu statele lumii, reglementarea eventualelor probleme politico-juridice cu aceste state; asigurarea capacităţilor diplomatice necesare pentru a anticipa, a acționa şi a reacționa la evenimentele internaționale ce sunt în măsură să afecteze interesele naționale ale Republicii

[*] doctorandă, asistent universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Chișinău, Republica Moldova, iuliana.virlan@gmail.com
[**] dr., conf. univ., Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Chișinău, Republica Moldova, mcernencu@yahoo.com

Moldova; menținerea coerenței şi unității activităților Republicii Moldova peste hotare; respectarea şi dezvoltarea în continuare a dreptului internațional; respectarea dreptului omului ca bază a oricărei societăți umane; realizarea, prin metode şi mijloace diplomatice, a activităţilor specifice în vederea asigurării păcii şi securităţii mondiale şi regionale (Teosa Valentina, Vasilescu Grigore, Ciobu Emil. Chisinau, 2011, 11). Scopul strategic al Republicii Moldova la etapa actuală este aderarea la Uniunea Europeană, iar realizarea scopului pus este imposibilă fără un serviciu diplomatic contemporan. Astfel, Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene al Republicii Moldova îi revine misiunea extrem de importantă în legătură cu dirijarea procesului de integrare europeană a Republicii Moldova şi coordonarea activităţii organelor centrale ale administraţiei publice şi ale altor autorităţi administrativ centrale, deoarece este organul central de specialitate ale administraţiei, abilitate să promoveze şi să realizeze politica externă a ţării.

Agresiunea militară a Federaţiei Ruse asupra Ucrainei din 24 februarie 2022, are un impact major asupra relaţiilor dintre Republica Moldova şi Uniunea Europeană. Deşi relaţiile dintre RM şi UE erau dinamice până la ”operaţiunea specială”, acestea au accelerat dialogul moldo-european şi au consolidat vectorul politicii externe al Moldovei privind integrarea ţării în spaţiul european.

Este important să menţionăm că relaţiile moldo-europene, sunt influenţate de evenimentele din Ucraina. De exemplu, pe 28 februarie, Ucraina a solicitat aderarea la UE, iar a doua zi, pe 1 martie 2022, europarlamentarii au aprobat cu o majoritate covârşitoare (cu 637 de voturi pentru) o rezoluţie care pare să ofere Ucrainei o perspectivă europeană. În ţări precum Moldova şi Georgia, care împreună cu Ucraina fac parte din Trio Asociat în grupul de ţări din Parteneriatul Estic, aceasta pare că serveşte drept undă verde pentru speranţele perspectivei lor europene şi obiectivului de a deveni membre cu drepturi depline ale UE. În circumstanţele războiului din Ucraina, la două zile distanţă de Ucraina, Georgia şi Moldova, au depus cereri de aderare la Uniune.

Preşedinta Maia Sandu a semnat la 3 martie cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, pe care a transmis-o preşedintelui francez Emmanuel Macron ca lider al ţării care deţine preşedinţia rotativă a Uniunii Europene. Cererea a mai fost semnată de preşedintele Parlamentului Igor Grosu şi de prim-ministra Natalia Gavrilița. Acest pas marchează o schimbare semnificativă în relaţiile dintre Republica Moldova şi UE, întrucât şi Republica Moldova a demarat în mod oficial procesul de aderare la UE. Această evoluţie a relaţiilor va avea un efect semnificativ asupra cerinţelor UE pentru Republica Moldova şi asupra abordării Republicii Moldova faţă de Uniunea Europeană. Chiar dacă Acordul de Asociere existent între Republica Moldova şi UE este foarte exigent, cererea de aderare a Republicii Moldova va ridica cerinţele la un nivel superior.

La 23 iunie 2022, Consiliul European a acordat Republicii Moldova statutul de țară candidată. În acest mod, Consiliul European a reafirmat faptul că Uniunea Europeană va continua să ofere tot sprijinul relevant Republicii Moldova pentru a consolida reziliența, securitatea, stabilitatea și economia acestei țări și pentru a o ajuta pe calea sa către aderarea la UE.

La 11 aprilie 2022, ministrul de externe, Nicu Popescu a primit chestionarul Comisiei Europene privind cererea de aderare la UE a Republicii Moldova de la comisarul european pentru extindere, Olivér Várhelyi, iar la 19 aprilie 2023, Republica Moldova a trimis, la Bruxelles, primul său raport cu privire la extinderea Uniunii Europene. Documentul, conține circa o mie de pagini, explică progresele înregistrate de Republica Moldova în procesul de aderare la Uniunea Europeană.

De altfel în 2022, dimensiunea cooperării bilaterale a fost marcată de organizarea a 87 de întrevederi bilaterale la nivel de miniștri de externe din 44 de state ale lumii: Austria, Azerbaidjan, Belgia, Bulgaria, Canada, Cehia, Cipru, Croația, Danemarca, Egipt, Estonia, Finlanda, Franța, Georgia, Germania, Grecia, India, Iordania, Irlanda, Islanda, Italia, Japonia, Liechtenstein, Lituania, Luxemburg, Macedonia de Nord, Malta, Marea Britanie, Norvegia, Polonia, Portugalia, Regatul Țărilor de Jos, România, San Marino, Serbia, Slovacia, Slovenia, Spania, SUA, Suedia, Turcia, Ucraina și Ungaria. La fel, în 2022 au fost desfășurate 65 de vizite oficiale și de lucru ale demnitarilor străini în RM, 13 vizite bilaterale peste hotare ale Ministrului de externe Nicu Popescu, 8 vizite în RM și 19 vizite peste hotare la nivel de Secretari de stat (consultări politice interministeriale) (Raportul Guvernului, 8).

Un moment important este dimensiunea consulară care a înregistrat progrese în facilitarea accesului cetățenilor aflați peste hotare la servicii calitative și accesibile, inclusiv prin:

- operaționalizarea portalului centralizat de programări pentru servicii consulare prestate în misiunile diplomatice ale Republicii Moldova peste hotarele țării, disponibil începând cu decembrie 2022 la ambasadele țării noastre în Ungaria, China, Azerbaidjan, Reprezentanța permanentă pe lângă Oficiul ONU la Geneva, Confederația Elvețiană, Turcia, Lituania, Austria, Letonia, Estonia, Suedia, Polonia, Bulgaria, Ucraina și Consulatul de la Istanbul.
- realocarea statelor de personal pe posturi consulare cu unități suplimentare la misiunile diplomatice la Berlin, Londra și Paris.
- instituționalizarea serviciului de obținere a semnăturii electronice prin intermediul MDOC
- digitalizarea serviciului de obținere a vizei de tip A (tranzita aeroportuar) și tip B (tranzit terestru), care, începând din luna august, se eliberează online prin portalul E-Visa, fiind eliminate astfel necesitatea deplasării cetățeanului străin la sediile MDOC.

— reducerea taxei consulare cu 50% pentru servicii consulare de bază, începând cu 1 ianuarie 2023.
— implementarea serviciului guvernamental de livrare (MDelivery) şi instrumentului guvernamental de plată Mpay pentru serviciile ASP prestate peste hotarele ţării în cadrul MDOC prin intermediul sistemul informatic Oficiul Web, pilotat în cadrul ambasadelor la Budapesta, Stockholm şi Viena.

Un alt moment important, ce prevede racordarea serviciului diplomatic al RM în procesul de integrare europeană constituie Marea Adunare Naţională "Moldova Europeană" din 21 mai 2023, eveniment la care au participat preşedinta Republicii Moldova, Maia Sandu şi preşedinta parlamentului Uniunii Europene, Roberta Metsola alături de peste 80000 de cetăţeni. La îndemnul preşedintei Sandu şi al mai multor oficiali, oamenii au venit în Piaţa Marii Adunări Naţionale şi şi-au exprimat dorinţa, deschiderea şi aspiraţia de a deveni parte a marii familii europene.

În discursul său, şefa statului a subliniat că în 2030 Moldova trebuie să devină membră al UE, deoarece aceasta o cere poporul şi există susţinerea Europei. Adresându-se unui auditoriu universal, mesajul prezidenţial s-a axat pe acele fapte din realitate care sunt cunoscute şi acceptate de majoritate cetăţenilor, dar care şi legitimează în acelaşi timp şi deciziile politice ale guvernului. Trebuie de subliniat faptul că, discursul a fost în prezentat în limba română, dar şi în toate limbile minorităţilor naţionale din ţara noastră: limba rusă, ucraineană, găgăuză şi bulgară. Este important de remarcat faptul că acesta a fost ţinut în toate limbile interetnice vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, în data de 21 mai, atunci este marcată Ziua Mondială a Diversităţii Culturale pentru Dialog şi Dezvoltare. Prin celebrarea acestei zile, UNESCO subliniază nu numai bogăţia culturilor lumii, ci şi rolul esenţial al dialogului intercultural în menţinerea păcii şi dezvoltării durabile.

Preşedinta Parlamentului European a avansat idea conform căreia chiar anul acesta Moldova ar putea începe negocierile pentru aderare la UE. Roberta Metsola, a spus franc şi tare, în limba română că locul Moldovei este în Europa, unde va fi primită cu braţele şi inima deschisă. Metsola a dat asigurări că Parlamentul European va sprijini Moldova atât timp şi atât de mult de cât are nevoie.

La eveniment au participat şi ambasadorii ai mai multor state străine acreditate în ţara noastră precum ar fi: E.S. Kent Doyle Logsdon, Ambasadorul SUA în RM; E.S. Lorenzo Tomassoni, Ambasadorul Italiei în RM; E.S. Uldis Mikuts, Ambasadorul Letoniei în RM; E.S. Katarina Fried, Ambasadoarea Suediei în RM, E.S. Stella Avallone, Ambasadoarea Austriei în RM, etc. Fapt ce demonstrează susţinerea Republici Moldova în parcursul său european. Alăturarea diplomaţilor la Adunarea "Moldova Europeană" de la Chişinău demonstrează angajamentul şi susţinerea acestora în a conlucra cu Republica Moldova pentru a construi un viitor democratic, prosper şi sigur.

Din diferite colţuri ale Europei, moldovenii s-au întâlnit în semn de solidaritate cu conaţionalii săi şi şi-au exprimat dorinţa ca Moldova să facă parte din Uniunea Europeană. Oamenii s-au adunat în cele mai mari parcuri, în faţa monumentelor istorice sau în incita ambasadelor pentru a urmări manifestaţia de la Chişinău, în peste 33 de oraşe europene ca Bucureşti, Iaşi, Bruxelles, Viena, Strasbourg, Roma, Milan, Praga, Vilnius, Londra, Riga, etc. De la o ţară la alta modul în care s-au mobilizat moldovenii din diaspora a fost diferit, însă acelaşi mesaj a răsunat peste tot „Moldova este Europa". Aderarea la Uniunea Europeană este asociată de cetăţenii Republicii Moldova cu îmbunătăţirea calităţii vieţii.

Prin urmare, oamenii prezenţi la Adunarea Moldova Europeană au votat o Rezoluţie, prin care au afirmat aspiraţia Republicii Moldova de a deveni membru cu drepturi depline al Uniunii Europene. Conform hotărârii colective, cetăţenii Republicii Moldova, cer clasei politice, tuturor partidelor şi oamenilor politici de acum şi tuturor celor care vor decide soarta ţării în viitor:

1. "Să modifice Constituţia Republicii Moldova pentru a stabili definitiv şi ireversibil aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Această aspiraţie comună a cetăţenilor trebuie îndeplinită de toţi actorii politici din Republica Moldova.
2. Să asigure cât mai rapid deschiderea negocierilor de aderare şi să întărească instituţiile statului pentru a garanta aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană.
3. Să asigure o transpunere rapidă a legislaţiei europene prin implicarea specialiştilor din ţările care au parcurs recent aceeaşi etapă de aderare, în special, din România. Să pregătească funcţionarii publici, primarii, mediul academic, oamenii de afaceri pentru procesul de aderare la UE cu obiectivul de a creşte capacitatea de absorbţie a fondurilor europene şi de a utiliza pe deplin beneficiile procesului de aderare în vederea modernizării ţării.
4. Să extindă contextul internaţional al negocierilor pentru rezolvarea paşnică, definitivă a conflictului transnistrean şi să folosească procesul de aderare la UE drept catalizator pentru creşterea bunăstării şi nivelului de trai al cetăţenilor moldoveni din regiunea transnistreană reintegrată.
5. Să-şi unească eforturile pentru a îmbunătăţi calitatea vieţii cetăţenilor şi a ridica nivelul de trai la standardele europene şi pentru modernizarea localităţilor, aşa încât toţi cetăţenii să aibă acces la servicii şi utilităţi de calitate, la nivel european.
6. Să asigure interconectarea tuturor sistemelor de infrastructură la piaţa europeană – electric, de transport de gaze, rutier, feroviar, de comunicaţii – pentru a exclude orice tip de şantaj şi a asigura independenţa Republicii Moldova de a se dezvolta liber şi fără constrângeri.

7. Să condamne cu fermitate războiul ilegal şi inuman început de Rusia în Ucraina care subminează stabilitatea şi afectează grav întreaga regiune, inclusiv Republica Moldova, şi să ia o poziţie clară împotriva persoanelor care au declanşat războiul, a celor declarate criminali de război de instituţiile internaţionale şi a celor care susţin războiul şi participă la destabilizarea situaţiei din regiune şi din ţara noastră" (Rezoluţia Adunării "Moldova Europeană", 9)

În urma evenimentului Comisia Europeană a venit cu un comentariu pe Twitter după mitingul Adunare "Moldova Europeană" organizat în Piaţa Marii Adunări Naţionale. Conform acestuia "*Astăzi zeci de moldoveni s-au adunat la Chişinău pentru a-şi reafirma aspiraţia de a urma un drum european. Moldova poate continua să mizeze pe prietenia, solidaritate şi parteneriatul UE. În calitate de ţară candidată, Moldova are o perspectivă europeană" (2).* Acesta postare denotă faptul că Republica Moldova este urmărită în de aproape de comunitatea europeană, dar şi susţinută în parcursul său de integrare europeană.

Un alt test important pentru Republica Moldova, în procesul de integrare europeană a fost Summitul Comunităţii Politice Europene (CPE / EPC) din 1 iunie 2023, care s-a desfăşurat în satul Bulboaca, raionul Anenii Noi, la Castel Mimi şi a fost prezidat de preşedinta Republicii Moldova, Maia Sandu. Republica Moldova consideră găzduirea acestui Summit CPE ca pe o oportunitate extraordinară de a promova un dialog semnificativ şi o colaborare pe probleme care afectează comunitatea europeană mai largă.

Comunitatea Politică Europeană, lansată în 2022, este o platformă de dialog politic la nivel înalt, care reuneşte lideri ai ţărilor europene pentru a răspunde provocărilor comune şi a promova solidaritatea, securitatea, stabilitatea şi prosperitatea în spaţiul paneuropean. Comunitatea Politică Europeană nu înlocuieşte nicio organizaţie, structură sau proces existent, ci mai degrabă serveşte drept un cadru informal de reflecţii strategice la nivel înalt. Reuniunile CPE au loc la fiecare şase luni, într-un caz într-un stat din UE (care deţine preşedinţia Consiliului UE) şi în al doilea caz într-o ţară non-UE. Primul Summit de la Praga s-a axat în mare măsură pe două aspecte: (1) pacea şi securitatea, în special în contextul războiului Rusiei împotriva Ucrainei şi (2) soluţionarea crizei energetice. Cel de-al doilea Summit a avut loc la 1 iunie 2023 în Republica Moldova, o ţară candidată la UE şi vecină cu Ucraina, care astăzi rezistă invaziei brutale a Rusiei. Pornind de la rezultatele reuniunii de la Praga, Summit s-a concentrat asupra păcii şi securităţii, rezilienţei democraţiilor, conectivităţii şi securităţii energetice...

Ideea unei Comunităţi Politice Europene a fost înaintată de preşedintele Franţei, Emanuel Macron, la 9 mai 2022, în cadrul ceremoniei de închidere a Conferinţei privind viitorul Europei, care a avut loc la Strasbourg.

Conform opiniei lui Iulian Groza, directorul executiv al Institutului pentru Politici şi Reforme Europene (IPRE), Comunitatea Politică Europeană se întoarce la rădăcinile conceptului "Europa extinsă", având în vedere că majoritatea statelor participante au un nivel diferit de integrare şi coeziune cu UE. Rolul UE în modelarea şi sprijinirea iniţiativelor în cadrul formatului CPE este esenţial. Cu toate acestea, Comunitatea Politică Europeană nu este o alternativă la extinderea UE, ci mai degrabă un vehicul care poate contribui la revigorarea proiectului european bazat pe valori şi interese comune în ceea ce priveşte asigurarea securităţii şi prosperităţii pe continentul european. Această comunitate ar trebui, de asemenea, să contribuie la tranziţia Republicii Moldova, Ucrainei şi Georgiei, atunci când ultima va fi pregătită, de la Parteneriatul Estic la politica de extindere revizuită a UE. Aderarea la UE este un proces de lungă durată. Însă, Acordul de Asociere cu UE din 2014 şi participarea Moldovei în formatele din Europa de Sud-Est (SEECP, CCR, CEFTA) de la începutul anilor 2000 oferă deja un fundament solid în ceea ce priveşte apropierea ţării noastre de UE prin asocierea politică şi integrarea economică. Prin urmare, Comunitatea Politică Europeană oferă o platformă bună pentru a ajuta Republica Moldova, Ucraina şi Georgia pe calea aderării, punerea în aplicare a reformelor democratice şi economice, dar şi atingerea etapelor intermediare de integrare, cum ar fi aderarea la Piaţa Unică a UE. Priorităţile Comunităţii Politice Europene ar trebui să fie consolidarea în continuare a democraţiei şi a statului de drept, promovarea dezvoltării durabile şi combaterea provocărilor şi ameninţărilor la adresa securităţii europene (Groza Iulian, 4).

Comunitatea Politică Europeană întruchipează noi oportunităţi pentru Marea Britanie de a se angaja în dialoguri strategice şi de a consolida cooperarea cu UE şi cu alte ţări europene, în special pe subiecte legate de securitate, energie şi comerţ. De altfel, CPE deţine potenţialul de a consolida Europa şi să devină mai incluzivă şi mai interconectată, în cadrul căreia Marea Britanie joacă rolul vital în modelarea viitoarei sale direcţii.

Formatul Comunităţii Politice Europene constituie o platformă de cooperarea dintre ţările europene, dar şi pentru dialogul cu alţi parteneri internaţionali. La eveniment au participat şi şefii de guvern din Andorra, Monaco şi San Marino, ţări care nu au participat la reuniunea din Praga, dar care ulterior au aderat la CPE. În acest fel, reprezentanţi ai Albaniei, Andorra, Armenia, Azerbaidjan, Bosnia si Herţegovina, Georgia, Islanda, Kosovo, Liechtenstein, Monaco, Muntenegru, Macedonia de Nord, Norvegia, San Marino, Serbia, Ucraina au fost invitate pentru a discuta şi a aborda provocările globale cu care se confruntă Europa în prezent. În acest mod, CPE ar putea contribui la consolidarea poziţiei Europei în lume.

Organizarea CPE în Republica Moldova a reprezentat: un moment istoric, recunoaştere pe arena internaţională, oportunitatea de a fortifica relaţiile cu UE, susţinerea din partea ţărilor democratice în procesul de aderare al RM la UE, dar şi

denotă o solidarizare din partea Uniunii Europene. Cu toate acestea, Republica Moldova a trebuit să dea dovadă de responsabilitate şi maturitate în vederea bunei desfăşurări a Summitului CPE. Beneficiile pe care le-a avut în urma acestui eveniment major au depins şi de modul în care autorităţile s-au pregătit de el şi mai exact de subiectele care au fost incluse în agendă. Summitul din 1 iunie a prevăzut pentru RM: vizibilitate internaţională, accelerarea procesului de aderare europeană, promovarea securităţii regionale, dezvoltarea relaţiilor economice cu statele europene, atragerea investiţiilor, venituri generate de eveniment, stimularea turismului.

Moldova este parte a Uniunii Europene. Au declarat liderii UE care au venit cu mesaje video de susţinere a Republicii Moldova în contextul Summitului EPC. Cancelarul german, Olaf Scholz; preşedintele Consiliului European, Charles Michel; prim-ministrul Regatului Unit al Marii Britanii şi al Irlandei de Nord, Rishi Sunak; preşedinta Consiliului de miniştri a Republicii Italiene, Giorgia Meloni; Înaltul reprezentant al UE pentru afaceri externe, Josep Borell; preşedinta Parlamentului European, Roberta Metsola; preşedinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, dar şi alţii preşedinţi şi prim-ministri au vorbit despre subiectele care urmau a fi abordate la EPC.

Diplomația cere o atenție deosebită privind garantarea „unui mediu stabil şi securizat al desfăşurării sale, sau în situaţii caracterizate de insecuritate şi nesiguranţă este posibil ca diplomația să fie incapabilă a-şi realiza misiunea şi sarcinile sale". În acest sens, s-a impus garantarea securităţii, a celor 49 şefi de state şi preşedinţi care au participat la Summitul din 1 iunie. Astfel, reprezentaţii Republicii Moldova au fost nevoiţi să asigure securitatea fizică, informaţională şi psihologică acelora care au fost implicaţi în cadrul evenimentului, dar şi a cetăţenilor acestei ţări. În acest context, pe parcursul lunii mai au fost organizate mai multe exerciţii tactice de simulare a deplasării delegaţiilor străine, au fost desfăşurate exerciţii de antrenamente moldo-poloneze al poliţiei BPDS "Fulger" a poliţiei naţionale, în comun cu poliţia din Polonia pe timp de zi şi noapte, organizate cu elicopterul Black Hawk.

Pe parcursul Summitului EPC avioanele de supraveghere ale sistemului NATO de avertizare şi control aerian (AWACS) au supravegheat cerul deasupra locului de desfăşurare a Summitului. Un avion al Marii Britanii, Royal Air Force, a survolat spaţiul aerian al Republicii Moldova (1). Forţe impresionate de securitate au monitorizat Castelul Mimi şi regiunile din jur.

Localnicii satului Bulboaca, care deţin arme au fot avertizaţi că în perioada dată să nu efectueze acţiune cu acestea. Armele au fost ridicate de la cei care s-au aflat în raza de 300 de metri de la Castelul Mimi. De asemenea, oamenilor li s-a recomandat să facă ordine în faţa curţilor, să stea în casă şi să nu primească oaspeţi în perioada dată.

De asemenea, au fost interzise zborurile în intervalul 1 iunie, ora 00:00 (ora locală), până pe 2 iunie, ora 07:00 (ora locală), excepţie făcând aeronavele oficiale. În

cazul aeronavelor fără pilot (drone) civile, interdicţia de zbor a fost stabilită pentru perioada 31 mai, ora 00:00 (ora locală), până pe 2 iunie, ora 07:00 (ora locală). Începând cu 15 mai, parcarea auto din preajma Aeroportului Internaţional Chişinău a activat în regim special până în data de 25 mai, perioadă în care parcarea transportului auto la etajele inferioare a fost interzisă. Etajul superior a fost disponibil pentru parcare, însă, în perioada 25.05 - 02.06 (până la 07:00 ora locală) accesul în parcarea Aeroportului a fost interzis pe toate nivelele. Pe parcursul zilei de 31 mai la Chişinău au ajuns 22 de delegaţii, iar pe parcursul zilei de 1 iunie, 28 de delegaţii.

Executivul a alocat şase milioane de lei pentru reparaţia drumurilor, căilor ferate, trenurilor, staţiilor de tren şi amenajarea parcurilor pentru acest Summit. 1 şi 2 iunie au fost declarate zile libere în RM, iar anul şcolar s-a încheiat pe 30 mai.

Pentru buna organizare şi desfăşurare a evenimentului organizatori au realizat un ”Ghid practic pentru mass-media” unde au fost prezentate mai multe informaţii despre: locul desfăşurării Summitului CPE, cerinţele pentru acreditarea mass-mediei, Centrul de Presă la locul desfăşurării Summitului, transportul spre şi de la locul evenimentului, conturile de social media ale evenimentului (Ghid practic pentru mass-media, 3). În ziua de 1 iunie, pentru toţi jurnaliştii acreditaţi a fost asigurat transportul organizat către şi de la locul de desfăşurare a Summitului. Jurnaliştii s-au întâlnit la Gara Chişinău, de unde două trenuri cu o capacitate de circa 500 de persoane fiecare au plecat spre Bulboaca. Gara Bulboaca se află la 100 de metri de locul de desfăşurare a Summitului. La eveniment au participat aproximativ 750 de jurnalişti dintre care 300 de reporteri, 200 de cameramani, fotografii şi 100 purtători de cuvânt. Evenimentul a fost mediatizat de aproape 177 de jurnalişti din Republica Moldova, 60 din Franţa, 40 din România, 47 din Germania, 38 din Azerbaidjan, 37 din Spania, 32 din Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord şi 31 din Italia. Acestea fiind cele mai mari grupe de jurnalişti prezentate de şeful diplomaţiei moldoveneşti, Nicu Popescu în cadrul unei conferinţe de prese. Evenimentul a fost reflectat şi de reprezentanţii mass mediei din China, SUA, dar şi alte state.

De asemenea, în luna aprilie, a fost constituit Grupul Media pentru Ştiri de Securitate privind reflectarea Summitului Comunităţii Politice. Grupul a fost în contact cu reprezentanţii mass-media şi a furnizat conţinuturi relevante prin metode de accesibilitate rapidă (e-mail personal, reţele de socializare, website). La fel, GMSS-CPE a acordat sprijin în realizarea materialelor de presă aferente organizării şi desfăşurării evenimentului. Ştirile şi comunicatele au fost emise în limbile română şi engleză.

GMSS-CPE a ţinut legătura cu autorităţile centrale, instituţiile naţionale, autorităţile publice locale şi societatea civilă, pentru a livra informaţii de actualitate în perioada premergătoare şi în timpul Summitului CPE 2023.

Pentru informarea cetăţenilor şi buna desfăşurare a activităţii cotidiene, GMSS-CPE a generat în timp util precizări şi recomandări venite din partea instituţiilor de

resort în legătură cu contextele specifice de securitate şi ordine publică, create de acest eveniment internaţional de anvergură. Publicul a fost informat despre regimul de circulaţie pe drumurile publice din capitală şi zonele limitrofe, accesul în capitală, condiţiile de trafic, circulaţia transportului public în capitală şi interurban, regulile speciale pentru parcări, situaţia în punctele de trecere a frontierei de stat, mobilitatea aeriană, evenimentele organizate în spaţiul public etc.

Din GMSS-CPE au făcut parte comunicatorii instituţiilor naţionale din domeniul ordinii publice, securităţii şi apărării naţionale: Ministerul Afacerilor Interne cu Inspectoratul General al Poliţiei, Inspectoratul General al Poliţiei de Frontieră, Inspectoratul General pentru Situaţii de Urgenţă, Inspectoratul General pentru Migraţie, Inspectoratul General de Carabinieri, Academia „Ştefan cel Mare" a MAI; Serviciul de Protecţie şi Pază de Stat; Serviciul de Informaţii şi Securitate; Ministerul Apărării; Procuratura Generală; Autoritatea Aeronautică Civilă; Administraţia Naţională a Penitenciarelor (10).

Astfel, Summit EPC a fost un mod de a spori atractivitatea Republicii Moldova şi a făcut-o cât mai vizibilă pentru arena mondială, deoarece statul moldovenesc nu are o imagine bine conturată la nivel internațional: în unele locuri suntem în poziția de a nu fi cunoscuți deloc, ceea ce se poate constitui într-un avantaj, deoarece putem să ne creăm o imagine de la zero aşa cum dorim; în alte locuri imaginea Republicii Moldova este negativă, dar sunt şi țări unde avem o imagine pozitivă (Panţa Rodica, 6).

Reuşita Summitul EPC a ţinut de eficienţa cooperării instituţiilor de stat, autorităţilor locale, departamentelor de protocol cu structurile de pază şi protecţie, serviciile de informaţii la faza iniţială a acţiunilor protocolare. Astfel, s-a analizat detaliat programul vizitei pe etape, stabilindu-se exigenţele necesare în asigurarea protocolului şi securităţii.

La 31 mai 2023, în contextul vizitei sale la Summitul EPC, Preşedinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, a anuţat în cadrul unei conferinţe de prese susţinute la Preşedinţie, că Republici Moldova, va beneficia de un nou pachet de asistenţă în valoare de 1,6 miliarde de euro, care are cinci iniţiative. În primând rând, este vorba despre reducerea tarifelor de roaming între RM şi statele UE, care vor fi mai mici începând cu 1 ianuarie 2023. O altă iniţiativă prevede 100 milioane de euro alocaţi pentru sectorul energetic, 50 milioane de euro vor fi alocaţi pentru restabilirea căilor ferate şi 40 milioane pentru domeniul militar.

De asemenea, la 31 mai 2023, Josp Borell, Înaltul Reprezentat al Uniunii Europene pentru Afaceri Externe şi Politica de Securitate, alături de ministrul afacerilor externe şi integrării europene, Nicu Popescu,şi ministrul afacerilor interne, Ana Revenco, a lansat misiunea de parteneriat a UE în Republica Moldova (EUPM Moldova). Misiunea de Parteneriat a Uniunii Europene în Republica Moldova a fost inaugurată la Chişinău. Josep Borrell, a declarat că lansarea acestei misiuni este încă

un semnal important politic al sprijinului Uniunii Europene pentru Republica Moldova în circumstanţe actuale dificile.

Înaltul Reprezentant al UE a menţionat că această misiune se va alătura altor 12 misiuni civile ale UE în toată lume. Potrivit lui, este o misiune foarte importantă, pentru că Moldova se ciocneşte de provocări reale. Obiectivul acestei misiuni, care va fi condusă de Cosmin Dinescu, este de a contribui la consolidarea capacităţilor de gestionare a crizelor din Republica Moldova şi de a spori reziliența ţării la ameninţările hibride, inclusiv în ceea ce priveşte securitate cibernetică şi contracarea acţiunilor străine de dezinformare.

Ulterior, a avut loc ceremonia de recepţionare a primului lot de echipamente livrate pentru Armata Naţională prin intermediul Instrumentului European pentru Pace la sediul Agenţiei pentru Ştiinţă şi Memorie Militară. La eveniment a participat ministrul apărării, Anatolie Nosatîi, şeful diplomaţiei moldovenşti şi vice-preşedintele Comisiei Europene.

În cadrul evenimentului, liderii au inspectat echipamentul, care face parte din pachetul de asistenţă financiară de 7 milioane de euro aprobat în 2021 şi este destinat pentru dezvoltarea capacităţilor subdiviziunilor de geniu şi medicale ale Armatei Naţionale.

Acestea sunt primele livrări de bunuri în contextul proiectului menţionat. Până la finele anului curent, urmează a fi recepţionate şi alte echipamente precum ambulanţe, roboţi de deminare, vehicule de transport şi echipamente medicale. Toate aceste bunuri vor veni la pachet cu servicii de instruire pentru utilizarea acestora. Acest lot este doar o mică parte din volumul total de asistenţă financiară în sumă de 87 milioane euro aprobat de Uniunea Europeană prin intermediul Instrumentului European pentru Pace. Indiscutabil, decizia respectivă este o dovadă elocventă a contribuţiei Uniunii Europene la consolidarea capacităţilor de apărare şi sporirea a rezilienţei ţării noastre la provocările actuale de Securitate (7).

Prim-ministrul Jonas Gahr Støre, în cadrul Summitului Comunităţii Europene a declarat că Norvegia oferă Republicii Moldova un sprijin financiar de circa 50 milioane de euro.

Pe parcursul zilei de 1 iunie, Ministrul de Interne al Poloniei, Mariusz Kaminski, a spus că a fost transmis transport de arme, muniţii şi alte echipamente destinate Poliţiei Republicii Moldova. Oficialul a declarat pe pagina sa de Twitter *„O Moldovă independentă şi suverană, care să reziste încercărilor de destabilizare internă, are nevoie de sprijinul nostru! De aceea, am luat decizia de a transmite un transport militar (2 Hercules şi 4 Casa) de arme, muniţii şi echipamente pentru poliţia moldovenească din cadrul serviciilor din subordinea Ministerului Afacerilor Interne"*.

Anii 2021-2023 s-au remarcat prin vizitele înalţilor demnitari europeni la Chişinău şi participarea oamenilor politici de la Chişinău la diverse evenimente cu participarea internaţională. În cadrul acestor vizite un loc aparte le ocupă vizitele

Înaltului Reprezentant al UE pentru Afaceri Externe, Josep Borell, comisarul european pentru extindere, Olivér Várhelyi, preşedintele Consiliului European, Charles Michel, Preşedinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, etc. Summit EPC şi alte vizite importante a mai multor oficiali europeni printre care reprezintă un pas important pentru serviciul diplomatic moldovenesc în parcursul european al ţării. Acestea denotă sprijinul UE în procesul de integrare europeană.

În concluzie, imaginea unui stat proiectat în exterior trebuie să reflecte realitatea. Înainte de a avea o politică externă de succes, statul prin intermediul instituţiilor sale trebuie să comunice cu cetăţenii obiectivele atât de politică internă cât şi externă. Comunicarea internă facilitează înţelegerea de către cetăţeni a proceselor de reformă, dar şi adaptarea la noile standarde de viaţă, iar transparenţa creşte încrederea cetăţenilor în autorităţile centrale.

Integrarea europeană, prioritate actuală a politicii externe a Republicii Moldova presupune un echilibru între valorile şi principiile acceptate în comun, pe de o parte, şi specificitatea naţională şi locală, pe de altă parte.

Promovarea parcusului european al Republicii Moldova prin intermediul activităţilor serviciului diplomartic depinde în primul rând de crearea unei imagini pozitive a Republicii Moldova în cadrul Uniunii Europene şi susţinerea partenerilor europeni. În scopul promovării imaginii Republicii Moldova în cadrul Uniunii Europene, a fost organizată o intensă campanie de promovare a imaginii Republicii Moldova.

Deşi, Republica Moldova a reuşit să realizeze un progres semnificativ în atingerea obiectivelor politicii externe privind aderarea la UE, precum şi consolidarea relaţiilor cu partenerii săi strategici, atât pe plan bilateral, cât şi multilateral, printr-o implicare mai activă în ceea ce priveşte procesele regionale şi internaţionale, dar şi de rezilienţă economică a ţării în contextul apariţiei unor crize majore la adresa securităţii energetice şi alimentare mondiale.

Printre principalele provocări pentru realizarea priorităţilor în domeniul integrării europene se enumeră insuficienţa resurselor umane calificate din cadrul autorităţilor naţionale responsabile (în cazul completării chestionarului Comisiei Europene pe marginea cererii de aderare a RM la UE, precum şi elaborării Planurilor Naţionale pentru implementarea a celor 9 recomandări ale Comisiei Europene şi pentru realizarea progreselor în cele 33 de capitole ale legislaţiei UE). De asemenea, impactul războiului în Ucraina a lăsat amprenta sa negativă (dificultăţile funcţionării OCEMN din cauza relaţiilor tensionate între Ucraina şi Rusia). Din cauza insuficienţei personalului calificat, precum şi din necesitatea de a reacţiona prompt la crizele refugiaţilor, energetică, economică şi de securitate, au derivat activităţile insuficiente în domeniul integrării europene, resursele existente fiind redirecţionate pentru reacţionarea la crizele actuale.

Serviciul diplomatic al RM la etapa actuală, are o pondere deosebită pentru fortificarea relaţiilor de prietenie între state şi menţinerea stabilităţii naţionale şi internaţionale, ea trebuie să fie responsabilă şi loială ţării care îi serveşte. De asemenea, cunoaşterea aprofundată a particularităţilor psihologice şi culturale ale ţărilor, cu care Republica Moldova menţine relaţii diplomatice, trebuie să constituie o politică cu bătaie lungă a MAEIE şi a ambasadelor noastre în străinătate şi să contribuie nemijlocit la atingerea scopului de integrare în comunitatea europeană şi cea internaţională.

BIBLIOGRAFIE

Cerul Republicii Moldova – protejat în următoarele două zile de NATO, în timpul Summitului CPE. Un avion al Marii Britanii survolează spaţiul aerian al ţării. https://protv.md/summit/cerul-republicii-moldova-protejat-in-urmatoarele-doua-zile-de-nato-in-timpul-summitului-cpe-un-avion-al-marii-britanii-survoleaza-spatiul-aerian-al-tarii-foto---2655879.html

Cum a fost văzut evenimentul de la Chişinău de Comisia Europeană. Instituţia a venit cu un comentariu. https://protv.md/actualitate/cum-a-fost-vazut-evenimentul-de-la-chisinau-de-comisia-europeana-institutia-a-venit-cu-un-comentariu---2654677.html

Ghid practic pentru mass-media. Summitul Comunităţii Politice Europene Republica Moldova. https://www.epcsummit2023.md/sites/default/files/2023-05/EPC%20MD%20Practical%20Media%20Guide%20RO.pdf

Groza Iulian. Principalele aşteptări şi mize ale viitorului Summit al Comunităţii Politice Europene din Moldova. https://www.ipn.md/ro/principalele-asteptari-si-mize-ale-viitorului-summit-al-comunitatii-7978_1096730.html#ixzz84JoAKp6D

https://www.epcsummit2023.md/

Panţa Rodica. Diplomaţia publică a Republicii Moldova în contextul integrării europene. Chişinău, 2015.

Primul lot de echipament achiziţionat în cadrul Instrumentului European pentru Pace, recepţionat de Armata Naţională. https://army.md/?lng=2&action=show&cat=122&obj=8278

Raport privind activitatea Guvernului 2022-2023. https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_gov_2022-2023_0.pdf

Rezoluţia Adunării „Moldova Europeană", adoptată în Piaţa Marii Adunări Naţionale la 21 mai 2023. https://presedinte.md/rom/comunicate-de-presa/rezolutia-adunarii-moldova-europeana-adoptata-in-piata-marii-adunari-nationale-la-21-mai-2023

S-a constituit Grupul Media pentru Ştiri de Securitate privind reflectarea Summitului Comunităţii Politice Europene 2023. https://army.md/?lng=2&action=show&cat=122&obj=8201

Teosa Valentina, Vasilescu Grigore, Ciobu Emil. Serviciul diplomatic: teorie şi practică. Suport de curs. Chişinău, 2011, p.43. https://frispa.usm.md/wp-content/uploads/11.-Serviciul-diplomatic-%C8%99i-consular.pdf